

Inhoud

11	Principe of de wachtpost
12	Achteloos of de leugen
13	Patroon of het moedloos
14	Aanpak of de leugen
15	Levens of het gebaar
16	Maria Magdalena of de verlossing
17	Principe of de leugen
18	Cyrenastus of de misdaad
19	Stijfheid of de wachtpost
20	Wachtpost

Ik hoop dat dit boek nooit gelezen wordt.

Er is tussen ons iets beters dan liefde: medeplichtigheid.

Ben je afwezig, dan verwijdt je gezicht zich tot het heelal erdoor gevuld wordt; je gaat over in de ijle toestand die geesten eigen is. Ben je aanwezig, dan verdicht het zich; je bereikt de concentratie van de zwaarste metalen, van iridium, van kwik. Ik bezwijk onder dit gewicht wanneer het op mijn hart valt.

De bewonderenswaardige Paul heeft zich vergist. (Ik bedoel de grote sofist en niet de grote prediker.) Er bestaat voor iedere gedachte, voor iedere liefde die, aan zichzelf overgelaten, misschien zou verflauwen, een uitzonderlijk krachtige hartversterking, namelijk de hele verdere wereld, die ertegenover staat, en die er niet tegen opweegt.

Eenzaamheid... Ik geloof niet zoals zij geloven; ik leef niet zoals zij leven; ik bemin niet zoals zij beminnen... Ik zal sterven zoals zij sterven.

Alcohol ontuchttert. Na een paar teugen cognac denk ik niet meer aan je.

Phaedra of de wanhoop

Phaedra volbrengt alles. Ze laat haar moeder aan de stier, haar zuster aan de eenzaamheid: die vormen van liefde interesseren haar niet. Ze verlaat haar land zoals men zijn dromen opgeeft; ze verloochent haar familie zoals men zijn herinneringen versjacht. In deze kringen waar onschuld een misdaad is, aanschouwt ze met afkeer wat ze uiteindelijk zal worden. Haar lot, van buitenaf gezien, boezemt haar afschuw in: ze kent het alleen nog maar als inscripties op de muur van het Labyrint: door haar vlucht ontruikt ze zich aan haar verschrikkelijke toekomst. Onnadenkend trouwt ze met Theseus, zoals de heilige Maria van Egypte met haar lichaam de prijs voor haar overtocht betaalde; ze laat in het Westen in een mythische mist de reusachtige slachthuizen van Kreta wegzinken, voor haar een soort Amerika. Ze gaat aan land, doortrokken van de geur van de ranch en de vergiften van Haïti, zonder te vermoeden dat ze de lepra bij zich draagt die ze heeft opgelopen in de verzengende hitte van de harts-tocht. Haar verbijstering bij de aanblik van Hippolytus is als van een reizigster die, zonder het te weten, op haar schreden blijkt te zijn teruggekeerd: het profiel van dit kind herinnert haar aan Knossos, en de bijl heeft twee snijvlakken. Ze haat hem en ze voedt hem op; hij groeit op, tegen haar in, afgestoten door haar haat, gewend te allen tijde vrouwen te wantrouwen, gedwongen om al op school, dadelijk bij het begin van de nieuwjaarsvakantie, de obstakels te nemen die een vijandige stiefmoeder om hem heen opstelt. Ze is jaloers op zijn pijlen, dat wil zeggen op zijn slachtoffers; op zijn makkers, dat wil zeggen op zijn eenzaamheid. In dit maagdelijk woud dat de plek is van Hippolytus, plaatst ze ondanks zichzelf de wegwijzers naar het paleis van Minos: dwars door het kreupelhout zet ze de eenrichtingsweg van het noodlot uit. Op ieder moment schept ze Hippolytus; haar liefde is wel degelijk incest; ze kan de jongen niet doden zonder in zekere zin kindermoord te begaan. Ze máákt zijn schoonheid, zijn

kuisheid, zijn zwakheden; ze haalt ze diep uit zichzelf; ze maakt deze afschuwelijke zuiverheid van hem los om die te kunnen haten in de gestalte van een onbeduidend meisje: ze smeedt uit alle brokstukken de niet bestaande Aricia. Ze bedrinkt zich aan de smaak van het onmogelijke, de enige drank die altijd de basis vormt voor alle cocktails van het ongeluk. In Theseus' bed proeft zij het bittere genoeg in de werkelijkheid te bedriegen wie ze bemint, en in de verbeelding wie ze niet bemint. Ze is moeder: ze heeft kinderen zoals ze gevoelens van wroeging zou hebben. Tussen haar van koorts klamme lakens troost ze zichzelf met behulp van gefluisterde opbiechtingen die teruggaan tot de bekentenissen die ze in haar kindertijd aan het oor van haar voedster stamelde: ze zuigt haar ongeluk op; ze wordt ten slotte de deerniswaardige dienstster van Phaedra. Tegenover de kilte van Hippolytus imiteert ze de zon wanneer die een kristal raakt: ze wordt spectrum; ze bewoont haar lichaam nog slechts als haar eigen hel. Diep van binnen bouwt ze weer een Labyrint op waarin ze zichzelf wel moet terugvinden: de draad van Ariadne helpt haar niet meer naar buiten, omdat ze hem om haar eigen hart windt. Ze wordt weduwe; ze kan eindelijk huilen zonder dat haar gevraagd wordt waarom; maar zwart misstaat deze sombere gestalte: ze verwijt haar rouw dat die haar werkelijke verdriet niet laat zien. Van Theseus bevrijd, draagt ze haar hoop als een beschamende postume zwanerschap. Ze wijdt zich aan de politiek om haar gedachten van zichzelf af te leiden: ze aanvaardt het regentschap zoals ze zou beginnen met het breien van een sjaal. De terugkeer van Theseus komt te laat om haar terug te brengen in de wereld van formules waarin deze staatsman zich verschanst; ze kan er nog slechts binnenkomen door de smalle spleet van een list; ze verzint met wellust de stadia van een verkrachting waarvan ze Hippolytus beschuldigt, zodat haar leugen bevrediging wordt. Ze spreekt de waarheid: ze heeft de ergste smaad ondergaan; haar bedrog is slechts een vertaling. Ze neemt vergif in omdat ze immuun is geworden voor zichzelf; de verdwijning van Hippolytus creëert een leegte om haar heen; aangezogen door deze leegte, stort ze zich in de dood. Ze biecht alvorens te sterven, om een laatste keer het genoeg te smaken over haar misdaad te spreken.

Zonder van plaats te veranderen, komt ze weer in het voorvaderlijk paleis, waar schuld onschuld is. Voortgedreven door de stoet van haar voorouders, snelt ze door die metrogangen vol van een dierlijke geur, waar de treinstellen het vette water van de Styx doorklieven, waar de blinkende rails geen andere keus bieden dan zelfmoord of vertrek.¹ In het diepst van de mijngangen van haar onderaardse Kreta zal ze uiteindelijk toch de jonge man ontmoeten, het gelaat verminkt door roofdierbeten; om weer bij hem te komen beschikt ze immers over alle dwaalwegen van de eeuwigheid. Ze heeft hem niet weer gezien sinds de grote scène uit de derde akte; om zijnentwil is ze gestorven; om harentwil heeft hij niet geleefd; aan haar dankt hij slechts de dood; aan hem dankt ze de oplevingen van een onblusbare doodsstrijd. Ze heeft het recht hem verantwoordelijk te stellen voor haar misdrijf, voor haar onsterfelijkheid, die verdacht is op de lippen van de dichters die haar zullen gebruiken om aan hun verlangen naar incest uitdrukking te geven, zoals de bestuurder die met verbrijzelde schedel op de weg ligt de boom waar hij tegenaan is gereden de schuld kan geven. Zoals elk slachtoffer was hij zijn eigen beul. Onherroepelijke woorden zullen ten slotte over haar lippen komen die door geen hoop meer worden beroerd. Wat zal ze zeggen? Waarschijnlijk: dank je.

1. Zie Nawoord, noot 3. (N.v.d.Vert.)

In het vliegtuig, dicht bij je, vrees ik geen gevaar meer. Men sterft slechts als men alleen is.

Ik zal nooit overwonnen worden. Slechts door steeds te overwinnen zal ik overwonnen worden. Doordat iedere vrijdelde list me verder opsluit in de liefde die uiteindelijk mijn graf zal worden, zal ik mijn leven eindigen in een gevangenis van overwinningen. Alleen de nederlaag vindt sleutels, opent de deuren. Om de vluchteling in te halen moet de dood in beweging komen, de onbeweeglijkheid verliezen waaraan wij in hem het harde tegendeel van het leven herkennen. Hij geeft ons het einde van de zwaan die in volle vlucht wordt getroffen, van Achilles die door de een of andere duistere Rede bij de haren wordt gegrepen. Zoals voor de vrouw die in het voorportaal van haar huis in Pompeï gestikt is, zet de dood in de andere wereld slechts de vluchtgangen voort. Mijn dood zal van steen zijn. Ik ken de loopbruggetjes, de draaibruggen, de hinderlagen, alle loopgraven van het noodlot. Ik kan er niet in verdwalen. Om me te doden heeft de dood mijn medewerking nodig.

Heb je opgemerkt dat gefusilleerden ineenzakken, op hun knieën? Slap geworden, ondanks de touwen, buigen ze alsof ze achteraf bezwijmen. Ze doen als ik. Ze aanbidden hun dood.

Er bestaat geen ongelukkige liefde: men bezit slechts wat men niet bezit. Er bestaat geen gelukkige liefde: wat men bezit, bezit men niet meer.

Niets te vrezén. Ik heb de bodem geraakt. Ik kan niet lager vallen dan jouw hart.

Achilles of de leugen

Alle lampen waren gedoofd. De dienststers, in de benedenzaal, weefden blindelings de draden van een onverwacht stramien: dat van de Schikgodinnen; een zinloos borduurwerk hing neer van Achilles' handen. De zwarte jurk van Misandra onderscheidde zich niet meer van de rode jurk van Deïdamia; de witte jurk van Achilles was groen in het maanlicht. Sinds de komst van deze jonge vreemdelinge in wie alle vrouwen een god vermoedden, was de angst over het Eiland gekomen als een schaduw op de grond aan de voeten van de schoonheid. Het daglicht was het daglicht niet meer, maar het gouden masker dat over de duisternis was gelegd; de vrouwenborsten werden pantsers voor soldatenborsten. Zodra Thetis in Jupiters ogen de film zag ontstaan van de gevechten waarin Achilles ten onder zou gaan, had ze in alle zeeën van de wereld een eiland, een rots, een bed gezocht, voldoende waterdicht om op de toekomst te drijven. Deze rusteloze godin had de onderzeese kabels verbroken waarlangs de trillingen van de gevechten zich tot op het eiland voortplantten, het oog van de vuurtoren uitgestoken dat de schepen de weg wees, met stormvlagen de trekvogels verjaagd die haar zoon berichten van wapenbroeders brachten. Zoals boerinnen hun zieke zoons meisjeskleren aandoen om de koorts op een dwaalspoor te brengen, had zij hem gehuld in haar godinnegewaden die de dood om de tuin zouden leiden. Deze met sterfelijkheid besmette zoon herinnerde haar aan de enige misstap uit haar goddelijke jeugd: ze had met een mens geslapen zonder de onnozele voorzorg te nemen hem in een god te veranderen. Men herkende in hem de trekken van deze mindere vader, die bekleed waren met een schoonheid die hij slechts van háár had en waardoor op een dag de plicht om te sterven hem zwaarder zou vallen. In zijde gestoken, in sluiers gehuld en volgehangen met gouden halssnoeren, was Achilles op haar order de meisjestoren binnengeslopen; hij kwam zó bij de Centauren vandaan: de wouden